

10. Максименко С. Д. Генезис существования личности / Сергей Дмитриевич Максименко. – К.: Изд-во ООО «КММ», 2006. – 240 с.

11. Психологія особистості. Словник-довідник / за ред. П. П. Горностая, Т. М. Титаренко. – К., 2001. – 320 с.

12. Роджерс К. Взгляд на психотерапию / Карл Роджерс // Становление человека. – М., 1994.

Ищенко Анна Олександрівна,
здобувач вищої освіти 1-го курсу
факультету № 2 Донецького
юридичного інституту МВС України

ВПЛИВ ЗМІСТУ Й УМОВ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ОСОБИСТІСТЬ ПРАЦІВНИКА ПОЛІЦІЇ

Представники небезпечних професій (з підвищеним ризиком для життя), зокрема поліцейські, через постійний вплив екстремальних ситуацій наражаються на можливість отримання психічних чи соматичних розладів. Тому надзвичайно важливо дослідити механізм виникнення подільних розладів для вчасного їх запобігання, адже саме від цього залежить якість професійної діяльності поліцейського та його життя і здоров'я.

Аналіз наукової літератури дозволяє стверджувати, що найчастіше причиною розвитку психічних і соматичних розладів працівників небезпечних професій є вплив чинників екстремальної ситуації, які викликають значне погіршення фізичного та психічного статусу. Це знаходить своє виявлення в негативній динаміці низки психофізіологічних показників. До такої думки прийшли ще психіатри минулих століть: вони зауважили, що переживання, які виникали у людини під час складних суспільно-політичних перетворень, призводили до виникнення різноманітних психічних розладів [1, с. 345].

Важливо розуміти, що здійснення ефективної професійної діяльності в складних і напружених умовах зовнішнього середовища, яке постійно та надзвичайно швидко змінюється, можливе завдяки механізму адаптації.

Працівникам поліції доводиться працювати в умовах мінливого навколишнього середовища, тому надзвичайно важливо розуміти, що процес адаптації працівника поліції визначається взаємодією двох самостійних процесів – впливу умов життєдіяльності та відповідних реакцій організму. При цьому з боку навколишнього середовища, залежно від

інтенсивності та тривалості, можна виділити такі варіанти психотравмуючих впливів:

1) шоківі (надсильні) ситуації – стихійні лиха та надзвичайні ситуації (пожежа, вибухи та обвали будинків тощо);

2) короткочасні (екстремальні) психотравмуючі ситуації або об'єктивно складні умови діяльності, що сприймаються й оцінюються як напружені чи небезпечні (ліквідація масових безпорядків, звільнення заручників, затримання злочинців і правопорушників, загроза власному життю чи здоров'ю, а також рідних, знайомих чи співробітників, необхідність швидкого прийняття рішення, тощо);

3) затяжні (хронічні) психотравмуючі ситуації, що породжують підвищену тривожність та особливу емоційну напруженість. Ситуація стає для особи надзвичайно значимою, причому безвідносно до того, містить вона реальну небезпеку чи така небезпека лише уявна. Її психотравмуючий вплив зумовлюється суб'єктивним переживанням реальної дійсності (значні інтелектуальні навантаження, конфлікти по вертикалі та горизонталі, невдачі у роботі, перешкоди у кар'єрному рості, підвищена відповідальність тощо) [3, с. 45].

В сучасні практичній психології провідною думкою вважається, що будь-яка вимога, пред'явлена до людського організму, викликає визначену реакцію – «стрес».

Стрессова реакція може мати як позитивний, пристосувальний ефект (надихати людину на значні вчинки), так і негативний (робити її нездатною для здійснення будь-якої діяльності). дослідним шляхом встановлено, що незалежно від того які зміни в організмі викликають стресові ситуації, вони висувають вимоги до перебудови організму людини з метою його пристосування до нових умов існування.

Відповідними реакціями з боку організму на фізіологічному рівні стають вегетативні зрушення; на психоемоційному – афективні і когнітивні, пов'язані з суб'єктивним переживанням стресу; на рівні поведінки – пристосувальна поведінка та пошукова активність. За К.К. Платоновим, ці реакції відповідають трьом основним видам психологічної адаптації:

1) психофізіологічній адаптації – здатності організму людини доцільно перебудовувати функціональний стан відповідно до вимог середовища (в першу чергу, йдеться про фізіологічні прояви стресу);

2) психологічній (психічній) адаптації, розлади якої проявляються на емоційному і когнітивному рівнях;

3) психосоціальній адаптації – пристосуванні особистості до взаємодії з суспільством [2, с. 134].

На основі аналізу цих видів психологічної адаптації М.Є. Сандомирський надає наступну класифікацію реакцій на психотравмуючу ситуацію:

1) реакції з перевагою власне психоемоційних розладів – психогенні розлади (невротичні й патохарактерологічні реакції й стани, реактивні психози);

2) психосоціальні – розлади соціальної адаптації;

3) реакції з перевагою фізіологічних розладів – психосоматичні [4, с. 65].

У випадку затяжного протікання психотравмуючої ситуації згадані реакції формуються поетапно. Спочатку порушується власне психічна адаптація, що призводить до зниження адекватності функціонування психічної сфери й ефективності інтелектуальної діяльності. Відбувається це внаслідок того, що при дезадаптації функціональні ланки, що забезпечують переробку інформації – її пошук, сприйняття, аналіз і синтез, збереження і використання, – можуть руйнуватися, функціонувати викривлено або на зниженому рівні. При цьому відмічається психічна напруженість, яка проявляється в зниженні стійкості психічних функцій та призводить до зниження ефективності діяльності, її дезінтеграції, що протікає в наступних формах: гальмівній (уповільнення виконання інтелектуальних операцій), імпульсивній (помилкові дії, метушливість) і генералізованій (зриви діяльності, що супроводжуються почуттями байдужості, приреченості і депресією). На другому етапі додається розлад міжособистісної взаємодії, що проявляється порушенням соціально-психологічної адаптації та окремими рисами психопатизації – порушенням комунікації, почуттям відчуженості від інших людей, ворожістю до всякої ініціативи, а також відходом від відповідальності, невпевненістю у власній здатності долати життєві труднощі і «кризою ідентичності». Подальший розлад психічної адаптації призводить до формування більш-менш виразних фізіологічних зрушень – розладів психофізіологічної адаптації.

Отже, оскільки кожна професія деякою мірою визначає певний напрям розвитку особистості, це дозволяє говорити про позитивну чи негативну ідентифікацію особистості з професією. В залежності від спеціалізації можна говорити про об'єктивні чинники, до яких належать зміст та умови професійної діяльності й особливості мікросередовища так і суб'єктивні, поєднання яких визначає розвиток професійних розладів у співробітників поліції.

Список використаних джерел

1. Малкина-Пых И.Г. Экстремальные ситуации: [справочник практического психолога]. М. : ЭКСМО, 2005. 959 с.
2. Платонов К.К. Структура и развитие личности. М. : Наука, 1986. 255 с.
3. Іщенко А.В., Медведєва В.С. Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.І. Дідоренка, Психологія оперативно-розшукової діяльності: навч. посібн. / за ред. , 2011. 296 с.
4. Андросюк В.Г, Казміренко Л.І., Кудерміна О.І. та ін. Психологія слідчої діяльності : навч. посібник. Київ : КНТ, 2009. 165 с.

Лисенко Тетяна Володимирівна,
курсант 303 навчальної групи
навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
викладач кафедри юридичної психології
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук **Литвин В. В.**

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО ПСИХОЛОГІЧНОГО ВІДБОРУ ПЕРСОНАЛУ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

На сучасному етапі розвитку суспільства, коли завдання НПУ стають все більш складними, багатограними та відповідальними, підвищуються й вимоги до персоналу цих органів. Посилення негативних процесів у соціально-економічному житті України зумовлює серйозні зміни в якісній характеристиці злочинності, яка набуває щораз зухваліших форм прояву. Поширилися вбивства на замовлення, пограбування, різного роду вимагання, нелегальна міграція, торгівля людьми, нечуваного розмаху набула організована і економічна злочинність [4]. Все це зумовлює проблему удосконалення кадрового складу поліції.

На сьогодні, з метою підвищення ефективності професійного відбору, широко використовують різноманітні засоби з арсеналу психології: біографічні опитувальники, стандартизовані і нестандартизовані інтерв'ю, завдання, які моделюють виконання роботи, ситуаційні вправи, особистісні тести та тести досягнень, визначення рівня розвитку інтелекту та здібностей, поліграфічні обстеження («детектор брехні»), так звані «тест на визначення чесності». Не можна сказати, що